

Startnotitie veranderopgave inburgering

Juni 2020

Inleiding

Nieuwkomers moeten snel en volwaardig mee kunnen doen in Nederland, het liefst via betaald werk¹. Binnen het huidige inburgeringsstelsel blijkt dit onvoldoende te lukken. Daarom introduceert het kabinet per juli 2021 de nieuwe Wet inburgering. Hierin krijgen gemeenten een regierol op de uitvoering van de inburgering.

Aanleiding hiertoe is o.a. het rapport uit 2015 van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over de inburgering van statushouders. Hieruit blijkt dat statushouders na hun inburgeringstraject onvoldoende mee kunnen doen in de samenleving;

- Veel statushouders² hebben een ongunstige arbeidsmarktpositie en lopen de achterstand op andere groepen heel langzaam in. Na twee jaar in Nederland heeft slechts een kwart van de statushouders een betaalde baan van meer dan acht uur per week. Na vijf jaar is dit de helft van de statushouders.
- Onder jonge alleenstaande mannen is de geregistreerde criminaliteit hoger dan bij de rest van de bevolking.
- Er is een grote dynamiek binnen de categorie statushouders; een deel van de statushouders vertrekt weer naar het land van herkomst of een ander land, maar het grootste gedeelte blijft in Nederland.

In 2018 is de huidige Wet Inburgering uit 2013 geëvalueerd. Uit deze evaluatie blijkt dat de uitgangspunten van de wet onvoldoende aansluiten bij de leefwereld en de mogelijkheden van statushouders. De onderzoekers signaleren een aantal cruciale belemmeringen:

- Het inburgeringsstelsel staat op zichzelf, waardoor samenhang tussen inburgering en meedoen - in de samenleving en op de arbeidsmarkt - mist;
- De verwachte eigen verantwoordelijkheid is voor grote groep inburgeraars niet realistisch;
- Er is voldoende aanbod van taalcursussen, maar kwaliteit en maatwerk worden te vaak onvoldoende geleverd;
- De resultaatverplichting schiet zijn doel voorbij.

Ook blijkt uit de evaluatie dat in 2017 een kwart van de nieuwkomers die in 2013 Nederland naar kwamen nog niet is ingeburgerd. Van deze groep voldoet 75% aan de inburgeringseisen, maar daar zitten veel ontheffingen bij, bijvoorbeeld vanwege analfabetisme.

Om de inburgering van nieuwkomers in Nederland te bespoedigen en de belemmeringen in het huidige stelsel aan te pakken, wordt er door minister Wouter Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gewerkt aan een nieuwe wet om het stelsel aan te passen. Het streven is dat deze op 1 juli 2021 in werking treedt.

Leeswijzer

In deze startnotitie vindt u de visie van de Rijksoverheid op de nieuwe wet inburgering.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2018/07/02/kamerbrief-hoofdpijnen-veranderopgave-inburgering/kamerbrief-hoofdpijnen-veranderopgave-inburgering.pdf>

² Als een vluchteling asiel heeft aangevraagd en dit is goedgekeurd door de IND, wordt hij of zij ook wel een statushouder genoemd. Dit is dus een asielzoeker met een (tijdelijke) verblijfsvergunning, maar is nog niet inburgeringsplichtig.

Vervolgens wordt een korte terugblik gegeven op inburgering vanaf 2015, toen ook de gemeente Stichtse Vecht te maken kreeg met een verhoogde asielinstroom.

Daarna maken we de stap naar de huidige stand van zaken in Stichtse Vecht en beschrijven we de toekomstvisie en de visie op de uitvoering van de nieuwe wet inburgering. Hierin vindt u ook een globale planning voor het komende jaar.

Om de toekomstvisie en de visie op de uitvoering te kunnen vormgeven, is er begin 2020 een kick-off bijeenkomst gehouden met de wethouder M. van Dijk en alle betrokken maatschappelijke partners. Vervolgens hebben we (aanvullende) informatie en ervaringen opgehaald bij maatschappelijke partners en interne medewerkers van de gemeente. Daarnaast zijn beleidsstukken en documentatie benut als grondlegger voor de visie. Dit zijn het 'Transformatieplan Sociaal Domein', het 'Integraal Beleidskader Sociaal Domein'³, het 'Collegewerkprogramma Stichtse Vecht 2018-2022', 'Actieplan Stichtse Vecht werkt!' en het 'Dienstverleningsmodel Sociaal Domein Stichtse Vecht, Wijdmeren en Weesp. Mei 2014'. De visie hebben we ook gevisualiseerd in een tekening. Deze tekening vormt de eerste schets en willen we in samenwerking met de maatschappelijke partners steeds verder invulling geven. Zo houden we de belangrijke uitgangspunten en leidende principes gedurende het proces scherp.

Tot slot: deze startnotitie vormt de springplank om in de fase hierna samen met maatschappelijke partners concrete resultaten voor de praktijk te formuleren. De eerste stap is dat we de visie en uitgangspunten vaststellen. Daarna gaan we aan de slag om de visie werkend te krijgen in de praktijk.

Visie van de Rijksoverheid

Maatschappelijk doel van de nieuwe wet inburgering is: *'Alle inburgeraars⁴ doen snel en volwaardig mee in Nederlandse samenleving, liefst via betaald werk. Inburgeraars bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (streven is niveau B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.'*

Dit doel vertaalt zich in de volgende uitgangspunten:

- *Tijdige start:* Een tijdige start van de inburgering moet ervoor zorgen dat inburgeraars vanaf het begin meedoen in Nederland.
- *Snelheid traject:* Inburgeringstrajecten moeten niet onnodig lang duren.
- *Maatwerk:* Een inburgeringstraject moet aansluiten bij de inburgeraar, zodat deze op een volwaardige manier kan meedoen in Nederland.
- *Dualiteit:* combineren van taal leren en participeren; Om volwaardig te kunnen meedoen worden Nederlandse taalles en praktisch meedoen, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk of een opleiding, gecombineerd. Zo leren de inburgeraars de Nederlandse taal sneller en beter en doen zij vanaf het begin sociale contacten op.
- *Kwaliteit inburgeringsaanbod:* Het borgen van kwaliteit van het aanbod is cruciaal om de doelstellingen van de nieuwe wet te behalen: snel en volwaardig meedoen in Nederland.

De uitgangspunten vertalen zich in een specifiek beleidsdoel voor het nieuwe inburgeringsstelsel:

'Inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst niveau B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject'.

In het nieuwe inburgeringsstelsel is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de inburgering. Het ministerie van SZW bepaalt de inrichting van het stelsel. Door gemeenten de regierol te geven kunnen zij betere

³ Het integraal beleidskader SD is op 2 juni jl. vastgesteld.

⁴ Een inburgeraar is iemand die inburgeringsplicht heeft en meedoet aan een inburgeringsprogramma.

verbindingen leggen tussen inburgering en hun andere wettelijke taken op het terrein van jeugdhulpverlening (Jeugdwet), maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), schuldhulpverlening (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) en werk & inkomen (Participatiewet). Ervaring leert dat veel inburgeraars gebruik maken van één of meerdere van deze wetten. Deze groep heeft er daarom veel baat bij als gemeenten de inburgeringstrajecten zo veel mogelijk integraal organiseren.

De belangrijkste elementen uit de nieuwe inburgeringswet voor gemeenten, zoals deze eruit lijkt te gaan zien, zijn:

- Regie gemeenten vanaf opvang: directe start met inburgering & warme overdracht.
- Brede intake: aandacht voor brede situatie statushouder (naast taal, opleiding, werk ook bijv. gezondheid, netwerk, financiën)
- Persoonlijk plan inburgering (PIP)
- Duale trajecten; parallelle inzet op inburgering en participatie.
- Financieel ontzorgen van statushouders
- Verschillende leerroutes

Visie gemeente Stichtse Vecht

Inburgering vanaf 2015 in Stichtse Vecht

Met de verhoogde asielinstroom in 2015 kwamen het Rijk en de gemeenten voor een grote uitdaging te staan. Ook in gemeente Stichtse Vecht was sprake van een verhoogde instroom. In de periode 1 juli 2015 – 1 juli 2016 kreeg de gemeente de taakstelling om 102 statushouders te huisvesten. Dit vroeg om coördinatie op de uitvoering van vier inhoudelijke thema's; huisvesting, begeleiding/integratie/participatie, onderwijs en educatie, snellere en betere toeleiding naar (betaald) werk.

Het gemeentebestuur had toentertijd als ambitie voor het sociaal domein dat iedere inwoner sociaal en economisch zelfstandig was of werd. De inwoner was zelf verantwoordelijk om die zelfstandigheid te bereiken. Wanneer dit niet lukte kon hij een beroep doen op ondersteuning door de gemeente. Hierin werden statushouders gezien als categorie inwoners met een bijzondere vraag;

'Statushouders zijn volwaardige inwoners met dezelfde rechten en plichten als andere inwoners. Zij nemen echter ieder hun individuele achtergronden/problematiek mee, en dat maakt nodig dat zij – indien nodig geacht - op maat gesneden participatietrajecten krijgen aangeboden die aansluiten op hun persoonlijke situatie. Vluchtelingen zijn inwoners waarvoor tijdelijk extra inspanningen nodig zijn om hen te huisvesten en naar zelfstandigheid te brengen ⁵.

De gemeente had een aantal ambities om sociaal en economische zelfstandigheid van statushouders te bereiken:

- Vanuit de statushouder: sociale en economische zelfstandigheid; Na een intensief ontwikkeltraject van 12-18 maanden kan de statushouder zijn eigen weg vinden in de Nederlandse samenleving en als een 'reguliere' inwoner participeren.
- Vanuit de gemeente: duidelijkheid over structuren/rollen naar alle betrokken partijen (intern/extern), aanspreekbaarheid en communicatie.
- Voor de uitvoeringpartners: heldere contracten met concrete resultaatafspraken en veel bewegingsvrijheid om maatwerk te leveren.
- Voor de statushouder, en in het verlengde daarvan, diens (vrijwillige) begeleider: zo min mogelijk 'ballast' vanuit de regelgeving en duidelijk contactpunt bij de gemeente. Dat wil zeggen dat zij zich volledig kunnen richten op het proces van integratie van de statushouder. De gemeente is verantwoordelijk om dit proces te faciliteren.

⁵ Vluchtelingenvraagstuk Stichtse Vecht; Voorstel voor een proces van aanpak

De gemeente werkte toen n.a.v. de ambities een uitvoeringsbeleid uit voor het huisvesten en begeleiden van statushouders. In eerste instantie leidde de uitvoer tot spanningen in de samenleving bij o.a. de woonruimteverdeling, maar ook bij de omgang tussen nieuwkomers en inwoners van Stichtse Vecht. Na een stroeve start zette de gemeente extra in op het proces van huisvesting voor statushouders, waarbij statushouders werden gekoppeld aan beschikbare woningen, aangeboden door woningcorporaties. Dit leidde ertoe dat de gemeente binnen 1 à 1,5 jaar de achterstand was ingelopen, en daarmee de taakstelling voor het lopende jaar behaalde. Daarnaast kregen statushouders de eerste twaalf maanden (met een uitloop tot 18 maanden) na vestiging in Stichtse Vecht specifieke begeleiding. Deze begeleiding en participatietrajecten zijn opgepakt door Welzijn Stichtse Vecht, Vluchtelingenwerk midden-Nederland en het Leger des Heils. Na die termijn was de statushouder aangewezen op de reguliere voorliggende voorzieningen, vanuit o.a. de Wmo.

Situatie inburgering 2020 in Stichtse Vecht

De partners met wie in 2015 uitvoeringsafspraken zijn gemaakt, hebben de afgelopen jaren samen hard gewerkt om inburgeraars te ondersteunen bij het vergroten van hun participatie en zelfredzaamheid. Inburgeraars worden op allerlei levensgebieden ondersteund door zowel de gemeente als de lokale partners. Toch blijkt dat, parallel aan de landelijke ontwikkelingen, ook in Stichtse Vecht de groep inburgeraars op dit moment is oververtegenwoordigd in het uitkeringsbestand van de gemeente.

Uit het gesprek met de maatschappelijke partners blijkt onder andere dat het merendeel van de vluchtelingen na één jaar niet zonder begeleiding zelfstandig verder kunnen. Het grootste deel van de inburgeraars spreekt de Nederlandse taal onvoldoende en heeft hulp nodig bij een aantal praktische zaken. Ook psychosociale problemen vormen vaak een belemmering om mee te kunnen doen in de samenleving. De maatschappelijke begeleiding die vanuit de gemeente wordt gegeven, blijkt te kort te zijn om inburgeraars voldoende op weg te helpen.

Ondersteuning van psychische problemen is een knelpunt en leidt heel regelmatig tot uitval uit het traject; mensen die slecht slapen door zorgen om familie, mislukken gezinshereniging, etc. Goede balans zien te vinden tussen stutten, steunen en stimuleren om zelf te doen. - medewerker maatschappelijke organisatie Stichtse Vecht

Het is niet vanzelfsprekend dat inburgeraars na afronding van de begeleiding bij Welzijn Stichtse Vecht, een indicatie vanuit de WMO kunnen krijgen voor verdere begeleiding. De concrete hulpvraag die nodig is om ondersteuning te krijgen vanuit een eerstelijns- of tweedelijnsorganisatie, hebben zij niet altijd. Voor begeleiding door vrijwilligers vanuit voorliggende voorzieningen is de groep vaak te complex. Om die reden heeft de gemeente aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor Vluchtelingenwerk en Welzijn Stichtse Vecht, zodat er indien nodig, langer dan één jaar begeleiding kan worden aangeboden.

Partners constateren dat voor sommige inburgeraars het inburgeringstraject van het laagste niveau nog steeds te moeilijk is en dat er, na ontheffing van het traject, onvoldoende wordt doorgeleid naar andere opleidingsmogelijkheden, zoals het Taalhuis. De voortgang van de inburgering is nu de verantwoordelijkheid van mensen zelf en hoewel sommige scholen de voortgang wel oppakken, gebeurt dit lang niet altijd. Positief is dat maatschappelijke partners het belang van taalontwikkeling onderkennen en dit ook stimuleren.

Een ander aspect dat aandacht behoeft is dat inburgering parallel loopt aan het vinden van werk. Het blijkt dat de inburgeringscursus veel beslag legt op de tijd van statushouders en daarmee de toeleiding naar werk bemoeilijkt. Het grootste deel van de doelgroep is dus niet bezig met het vinden van werk tijdens de inburgering, waardoor de afstand tot de arbeidsmarkt verder toeneemt. Daarnaast is er niet altijd kinderopvang beschikbaar voor ouders, die daardoor belemmerd worden om deel te nemen aan inburgering en/of op de arbeidsmarkt.

Positief is dat partners constateren dat veel inburgeraars, en vooral jongeren, leergierig zijn, zich aanmelden voor een vervolopleiding en dat zij willen deelnemen in de samenleving bijvoorbeeld d.m.v. sport.

Inburgering is één, maar daarna moeten mensen klaargestoomd worden om aan het werk te kunnen; werknemersvaardigheden, werkvloerhouding... Je wilt eigenlijk gedragsverandering teweegbrengen; het is een proces. Het is niet zo dat mensen direct klaar zijn voor de arbeidsmarkt. - medewerker team Toegang gemeente Stichtse Vecht⁶

Statushouders zijn nog niet voldoende ingeburgerd om direct door te stromen naar een vervolgopleiding of (on)betaald werk. Overgangssituaties van het inburgeringstraject naar een vervolgopleiding of werk lopen niet altijd soepel of helemaal niet. Inburgeraars ervaren culturele belemmeringen om zelfstandig aan de slag te gaan op de arbeidsmarkt of een reguliere opleiding te volgen, omdat zij bijvoorbeeld onvoldoende op de hoogte zijn van de Nederlandse werkethiek. Na het behalen van het diploma is er nog veel werk te verzetten, maar de begeleiding daarvoor is te weinig beschikbaar of erg versnipperd.

Hoewel partners aangeven dat inburgeraars via het sociaal wijkteam en huisartsen, steeds beter hulp kunnen vinden, blijft het zelfstandig opzoeken van informatie, met name in de onlinediensten van overheidsinstanties, mede door het gebrek aan taalvaardigheid en digitale vaardigheden een uitdaging. Ook bij het voeren van een (zelfstandige) financiële administratie en bij overgangssituaties van bijvoorbeeld uitkering naar werk gaat er financieel van alles mis. De verschillende financieringsstromen van o.a. de Wet Inburgering en de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) werken hierbij belemmerend.

Positief is dat elke inburgeraar een taalcoach heeft die enorm goed praktijkgericht en ondersteunend werk doet. De gemeente ondersteunt inburgeraars door een vergoeding van reiskosten en kinderopvang te bieden en zo tijd te geven om onderwijs te kunnen volgen. Een ander aspect dat steeds beter verloopt is dat organisaties elkaar kennen, kennis uitwisselen om inburgeraars sneller in beeld te krijgen en de dienstverlening aan inburgeraars beter op elkaar aan te sluiten. Tussen Vluchtelingenwerk, de bibliotheek, Leef, Welzijn Stichtse Vecht, Handje Helpen en het sociaal wijkteam vindt goede samenwerking plaats.

De samenwerking met het Taalhuis vraagt nog aandacht zodat de doorlopende leerlijn taal vanaf de inburgering en vervolgens taalonderhoud beter kan worden georganiseerd. Ook de samenwerking met de medewerkers van de gemeente, die contact hebben met inburgeraars zijn bij sommige partners onbekend, en de samenwerking met 2e lijnorganisaties, die kunnen worden ingezet bij ernstige problematiek, vragen om een verbeteringslag. Hier zal specifiek aandacht voor zijn bij de veranderopgave inburgering

Bij zware problematiek van inburgeraars is een vaste casusregisseur gewenst. Er is nog onvoldoende samenwerking ontwikkeld met (beschikkings-) instellingen die ervaring hebben met de (soms complexe) problematiek van inburgeraars – medewerker maatschappelijke organisatie Stichtse Vecht

Visie op inburgering 2020 en verder....

Stichtse Vecht heeft voor het Sociaal Domein als ambitie dat; *'In 2030 iedereen in Stichtse Vecht zich naar vermogen kan ontwikkelen, binnen zijn of haar mogelijkheden kan meedoen en aan de samenleving kan bijdragen. Dit geeft voldoening en heeft een positief effect op het welzijn en de gezondheid van mensen. Inwoners kijken naar elkaar om en helpen en ondersteunen elkaar'*⁷.

De uitvoering van de nieuwe wet inburgering moet bijdragen aan het realiseren van deze ambitie. Ook inburgeraars moeten zich naar vermogen kunnen ontwikkelen, binnen zijn of haar mogelijkheden meedoen en aan de samenleving bijdragen.

⁶ Quotes verzameld middels gesprekken met medewerkers en lokale maatschappelijke partners en een enquête in maart 2020 bij de partners over wat in de praktijk goed gaat, wat aandacht nodig heeft, gemist wordt en hoe er tussen de partners wordt samengewerkt.

⁷ Integraal beleidskader Sociaal Domein

De samenleving zoals die de gemeente in Stichtse Vecht voor ogen staat, beschrijft de gemeente aan de hand van vier richtinggevendende uitgangspunten⁸:

- *Voorkomen is beter*: Door de inzet op preventie en vroegsignalering wordt voorkomen dat problemen ontstaan of dat kleine problemen uitgroeien tot complexe, omvangrijke en relatief kostbare ondersteuningsvragen. De gemeente investeert in maatregelen die problemen voorkomen of voorkomen dat ze escaleren.
- *Samenspel van eigen keuze en onderlinge afhankelijkheid*: De gemeente stimuleert dat inwoners aandacht hebben voor elkaar en elkaar helpen waar nodig. Stichtse Vecht investeert in een sterke en sociale gemeenschap. Dit is ook van belang voor de mens als zelfstandig functionerend individu. Zo kunnen inwoners zelf hun eigen leven leiden, zelf de regie voeren in relatie met en tot anderen.
- *Iedereen doet mee*: Stichtse Vecht wil een inclusieve samenleving zijn. De gemeente vindt dat iedereen erbij hoort, iedereen ertoe doet en iedereen mee moet kunnen doen naar eigen wens en vermogen. Het maakt niet uit wat iemands leeftijd, culturele achtergrond, inkomen, gender, geartheid, talenten of beperkingen is. In een inclusieve samenleving komt iedereen tot zijn recht. Eenieder levert met zijn talenten naar eigen wens en vermogen een bijdrage aan de samenleving. De gemeente accepteert ook dat er verschillen zijn. Mensen zijn niet gelijk of hetzelfde. Wel is iedereen gelijkwaardig.
- *De leefwereld van onze inwoner is leidend*: Door de leefwereld centraal te stellen en daarin talent en passie aan te boren bij inwoners en ondernemers bereiken we duurzame resultaten. Het vraagt lef van ons om onze systeemwereld te veranderen en op de leefwereld aan te sluiten.

Ten grondslag aan deze uitgangspunten liggen een aantal kernwaarden voor het realiseren van gestelde maatschappelijke doelen⁹. Deze zijn opgesteld in 2014 t.b.v. het Dienstverleningsmodel Sociaal Domein.

Onderwerp	Kernwaarde
Integraal	De transities worden integraal benaderd
Samenwerking	Samen met maatschappelijke partners en inwoners
Preventie	Inzetten op preventie
Innovatie	Inzet op innovatie
Eigen kracht	De eigen kracht van de inwoner en de samenleving wordt benut
Maatwerk	Maatwerk en inwoner centraal
Toegang en diensten	Dicht bij de inwoners
Doelgericht	Efficiënt en doeltreffend
Bijdragen naar vermogen	Iedereen doet mee

Zowel de uitgangspunten uit het 'Integraal beleidskader Sociaal Domein' als de kernwaarden uit het Transformatieplan Sociaal Domein dienen als grondlegger voor de visie en uitvoering van de nieuwe Wet inburgering.

Aangezien de groep inburgeraars oververtegenwoordigd is in het uitkeringsbestand, heeft het college een specifieke ambitie geformuleerd met betrekking tot inburgeraars¹⁰;

'De gemeente streeft er naar dat alle inburgeraars zo snel mogelijk naar vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving, waarbij inburgeraars zoveel mogelijk zelf de regie over hun situatie behouden'.

Daarnaast is in het 'Collegewerkprogramma Stichtse Vecht 2018-2022' opgenomen dat de gemeente voor nieuwkomers zo veel mogelijk belemmeringen weghalen op de route naar betaald werk en/of inburgering. Dat

⁸ Integraal beleidskader Sociaal Domein

⁹ De kernwaarden zijn opgesteld in het 'Dienstverleningsmodel Sociaal Domein Stichtse Vecht, Wijdemeren en Weesp. Mei 2014' Bij het opstellen van het Transformatieplan Sociaal Domein bleven deze kernwaarden gelden.

¹⁰ Actieplan Stichtse Vecht Werkt!

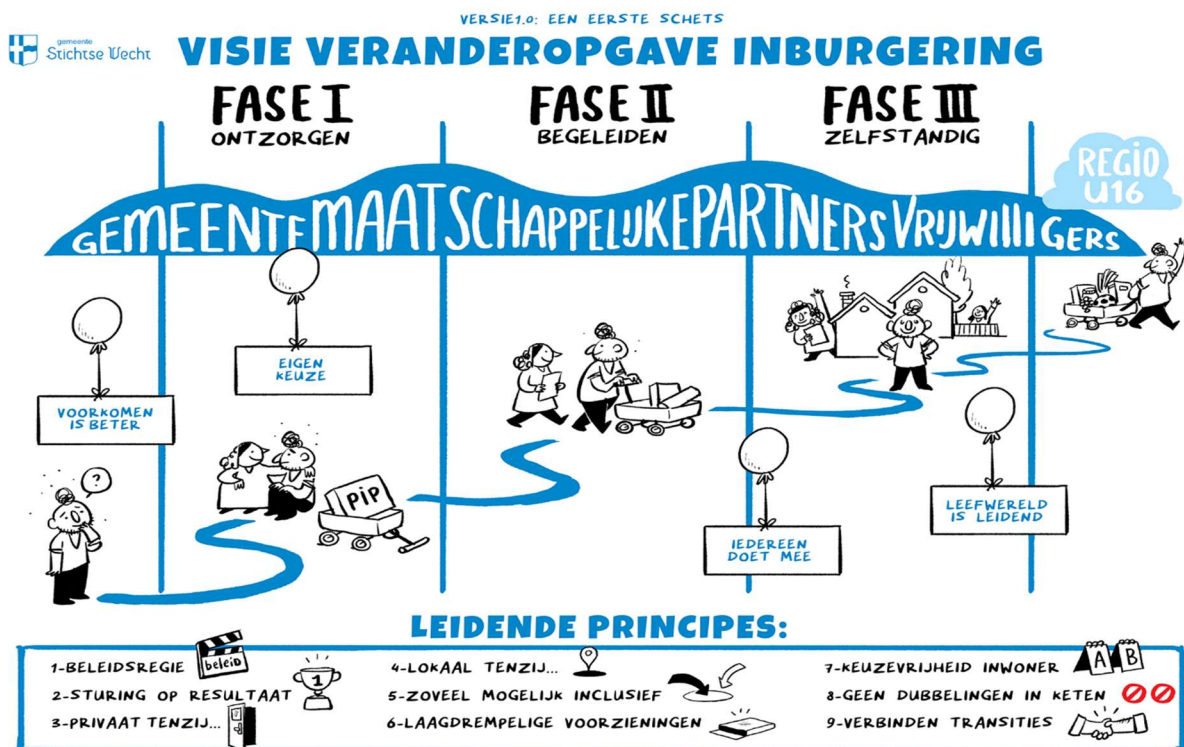
betekent in ieder geval dat de gemeente start met duale trajecten waarin werk en inburgering gelijktijdig aandacht krijgen. Het leren van de Nederlandse taal maakt hier integraal deel van uit en inwoners worden hier actief bij betrokken. De gemeente heeft in dit traject voldoende aandacht voor de complexe achtergrond waar een deel van deze groep mee te maken heeft. Verder voldoet de gemeente aan de wettelijke taak en regelgeving ten aanzien van het huisvesten van statushouders.

De volgende pijlers vindt de gemeente belangrijk als het gaat om inburgering:

- Direct starten met inburgering vanuit het AZC;
- Passende begeleiding op basis van persoonlijk contact en wederzijdse inzet in samenwerking met maatschappelijke partners;
- Maatwerk op basis van de brede intake en het PIP dat aansluit op competenties;
- Nadruk op duale trajecten, dus een parallelle benadering van inburgering en participatie;
- Brede aanpak, waarbij gelijktijdig met inburgering, ook op bijv. huisvesting of maatschappelijke begeleiding wordt ingezet;
- Goede voorlichting en stimuleren betrokkenheid werkgevers.

Van ontzorgen naar zelfredzaamheid

Op het moment dat de inburgeraar zich vestigt in de gemeente staat 'het ontzorgen en regelen' voor de inburgeraar centraal. Daarna wordt dit afgeschaald naar 'begeleiden en meenemen', om vervolgens te werken naar steeds meer 'zelfstandigheid en het langzaam loslaten' van de inburgeraar. Op deze manier wordt er weloverwogen gewerkt naar volledige zelfredzaamheid en participatie¹¹. Dit ziet er als volgt uit:

¹¹ Deze afbeelding is een eerste schets van de route die een inburgeraar aflegt na vestiging in gemeente Stichtse Vecht. Toelichting op de leidende principes voor de inrichting en aansturing van het sociaal domein vindt u in de paragraaf 'Visie op de uitvoering'. Naarmate de uitvoering van de nieuwe wet inburgering vordert, wordt de afbeelding verder ingevuld.

Meedoen

Door inburgeraars op weg te helpen, kunnen zij sneller een bijdrage leveren en hebben zo uiteindelijk minder ondersteuning nodig. Hier profiteren zowel inburgeraars als Stichtse Vecht van. **Maatwerk** en een persoonsgerichte benadering vindt de gemeente belangrijk, vanwege de eerdergenoemde belemmeringen die de groep ervaart in het traject richting werk en/of opleiding. De gemeente verwacht andersom ook van de inburgeraar dat hij inzet toont en meewerkt tijdens het inburgeringstraject. Juist door maatwerk te leveren, maar ook inzet te verwachten, sluit de gemeente aan op het uitgangspunt dat **iedereen gelijkwaardig is**. Vanuit de visie om een **inclusieve samenleving** te zijn, waarin iedereen erbij hoort, iedereen ertoe doet en iedereen mee moet kunnen doen naar eigen wens en vermogen, kijkt de gemeente vanaf de start van inburgering naar hoe een inburgeraar vanuit zijn of haar eigen wensen, talenten en vermogen **een bijdrage kan leveren aan de samenleving**. Contacten met inburgeraars worden dus gedaan vanuit gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

Inburgeraars behoeven een ander soort dienstverlening die direct wordt ingezet bij de overgang van het AZC naar onze gemeente. De gemeente **accepteert de verschillen** en realiseert zich dat inburgeraars niet vanaf dag één de vaardigheden en kennis hebben om geheel op eigen kracht mee te doen. Ze creëert voor deze groep extra ondersteuning of beschutting wat nodig is om **uitsluiting tegen te gaan**.

Resultaatgericht

Gedurende het inburgeringstraject worden **het talent en passie** van inburgeraars direct in kaart gebracht en optimaal benut, startend bij de brede intake en het PIP. Met de brede intake en de PIP kan de gemeente ook direct inzetten op vroegsignalering van sluimerende problemen. Zo zet de gemeente bij inburgeraars, een vrij kwetsbare groep, in op preventie. Om succesvol in te burgeren moet een nieuwe inwoner zich enerzijds inspannen om mee te kunnen doen, anderzijds moet de gemeente **efficiënt en doeltreffend samenwerken** met maatschappelijke partners, waarbij oog is voor **de brede context en de leefwereld van de inburgeraars**. Door **talent en passie** aan te boren bij inburgeraars wil de gemeente **duurzame resultaten** bereiken. Met het aanbieden van **laagdrempelige voorzieningen dichtbij de inwoners**, wil de gemeente inburgeraars op weg helpen.

Een brede aanpak

In de veranderopgave Inburgering zal worden gekeken naar mogelijkheden om inburgeraars zoveel mogelijk mee te nemen 'in het reguliere proces' naar participatie en werk/opleiding. Zo mogelijk worden de voorzieningen voor inburgeraars ook ingezet voor oude nieuwkomers en gezinsmigranten met daarbinnen specifieke aandacht voor het verstevigen van de positie van vrouwen¹². Deze vraag komt vanuit de maatschappelijke partners en sluit daarbij aan op het streven van de gemeente om **inclusief te werken** en alle inburgeraars zo snel mogelijk **naar vermogen te laten deelnemen** aan de samenleving.

'Zoals al bekend, biedt de extra mogelijkheden ook aan voor de 'oude nieuwkomers' en voor inwoners die niet verplicht zijn om in te burgeren. Zij lopen tegen dezelfde hobbels op en/of hebben dezelfde beperkingen (taal). Alleen een integrale aanpak op inkomen, werk (dagbesteding) en taal heeft kans van slagen.' - medewerker maatschappelijke partner Stichtse Vecht

Visie op de uitvoering

Stichtse Vecht wil een moderne gemeente zijn die zichtbaar en toegankelijk is voor inwoners. Ze is betrouwbaar, transparant en gericht op samenwerking met de partners. Conform de 'Visie en uitgangspunten Dienstverlening Stichtse Vecht 2020' gaat de gemeente voor uitstekende eerstelijns dienstverlening; kwalitatief goed, innovatief en toegankelijk. De dienstverlening is integraal, snel en zeker waar het kan, persoonlijk en op maat waar nodig. De medewerkers en vrijwilligers zoeken het overleg op met inwoners, maatschappelijke organisaties en anderen om samen de regie te nemen en inwoners te voorzien van passende en integrale dienstverlening.

In de conceptversie 'Integraal beleidskader Sociaal Domein' heeft de gemeente een aantal belangrijke uitgangspunten op de sturingsvisie benoemt die moeten bijdragen aan het realiseren van de ambitie van de gemeente voor 2030¹³.

- *Meer handelingsruimte*; de gemeente wil op alle niveaus meer ruimte creëren voor inwoners, professionals en organisaties. Ze willen vertrouwen geven en los durven laten.
- *Minder versnippering en minder verkokering*; Inwoners minder labelen en problemen minder opknippen. Ook dit vraagt van de gemeente ruimte maken, loslaten, lef hebben en vertrouwen schenken aan partners.
- *Integraal*; De gemeente wil hulpvragen van inwoners altijd integraal uitvragen en de samenhang tussen de verschillende deelterreinen beter benutten om ook integraal te kunnen werken als dit nodig is.
- *Partnerschap, vertrouwen en verantwoorden*; Minder gedetailleerde afspraken met partners en minder losse overeenkomsten. Inzet is op duurzame relaties, samen ontwikkelen en het goede gesprek voeren over de ondersteuning voor inwoners het beste georganiseerd kan worden¹⁴.

Ten grondslag aan deze uitgangspunten hanteert de gemeente een aantal leidende principes voor de inrichting en aansturing van het sociaal domein¹⁵.

Onderwerp	Leidend principe
Rol gemeente	Beleidsregie
Sturing	Sturing op resultaat
Publiek-Privaat	Privaat tenzij...
Organisatie van de uitvoering	Lokaal tenzij...
Inclusief	Zo veel mogelijk inclusief
Gebruik van voorzieningen	Zoveel mogelijk algemene laagdrempelige voorzieningen
Inkoop	Keuzevrijheid voor de inwoner
Doelmatigheid	Geen dubbellingen in de keten.
Verbinding	Verbinden van de transities

De leidende principes en uitgangspunten op de sturingsvisie worden geoperationaliseerd in het uitvoeringsbeleid en de resultaten die we gezamenlijk willen behalen met de nieuwe wet Inburgering.

Om de uitvoering van de nieuwe wet inburgering goed te kunnen organiseren, is het belangrijk om te de schaalgrootte van de doelgroep te weten. Het overzicht hieronder is een weergave van het aantal geplaatste nieuwkomers in Stichtse Vecht sinds 2017.

Plaatsing Statushouders SV (bron ministerie)													
	jan	feb	maart	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	Totaal
2017	2	5	16	14	13	21	9	2	13	21	8	0	124
2018	10	8	4	16	12	3	23	7	2	11	8	0	104
2019	0	0	4	0	3	1	2	4	0	11	0	0	25
2020	13	0	0	0	0	1							14

¹³ Zie ambitie op pagina 5.

¹⁴ Zie 'Integraal Beleidskader Sociaal Domein' voor uitgebreide toelichting op de uitgangspunten

¹⁵ Dienstverleningsmodel Sociaal Domein Stichtse Vecht, Wijdmeren en Weesp - Mei 2014

Op weg naar zelfstandigheid

'Sturing op resultaat' is een belangrijk principe om inburgeraars snel op weg te helpen, zodat zij snel zelfredzaam worden en een bijdrage kunnen leveren in de samenleving. Na de fase van ontzorgen en regelen, wordt de ondersteuning afgeschaald naar begeleiden en meenemen. Uiteindelijk stuurt de gemeente op steeds meer zelfstandigheid en het langzaam loslaten van de inburgeraar. Gedurende het inburgeringstraject wil de gemeente **zichtbaar en toegankelijk** zijn voor de inburgeraars. Dit vraagt zij ook van de uitvoerende partners. De gemeente wil dat zijzelf en de betrokken partners voldoende aandacht hebben voor de complexe achtergrond waar een deel van de inburgeraars mee te maken heeft. Om dit te kunnen wordt er op basis van **persoonlijk contact** met de nieuwe inwoners gecommuniceerd en wordt er naar **passende en integrale dienstverlening** aan de inburgeraars gestreefd. Alleen wanneer beide partijen zich optimaal inzetten, kan inburgering succesvol zijn.

"Een vast aanspreekpunt of casus regisseur met doorzettingsmacht zou een oplossing kunnen zijn, zodat bureaucratische regels niet de boventoon voeren. Maar er ook beter maatwerk voor de persoon geleverd kan worden. Het leveren van maatwerk is echt heel erg belangrijk!" - medewerker maatschappelijke partner Stichtse Vecht

Taal in combinatie met werk

Om ervoor te zorgen dat statushouders snel een plek in Stichtse Vecht krijgen, wil de gemeente duale trajecten aanbieden waarin taal, inburgering en werk worden gecombineerd. Dit is in lijn met de nieuwe Wet Inburgering. Door te investeren op het leren van de Nederlandse taal in combinatie met werk, zouden zij sneller kunnen doorstromen naar betaald werk en beter kunnen integreren in de samenleving. Tijdens de duale trajecten krijgen werk en inburgering gelijktijdig aandacht. De gemeente wil inwoners daar actief bij betrekken. Verder zal de gemeente voldoen aan de wettelijke taak en regelgeving ten aanzien van het huisvesten van statushouders.

Een integrale aanpak zou erg helpen. In dat kader passen ook de duale trajecten. Vanaf start een helder perspectief op toeleiding naar werk en omgekeerd als er eenmaal werk is ook doorgaan met taalaanbod, zodat terugval wordt voorkomen. - medewerker maatschappelijke partner Stichtse Vecht

Rolverdeling

Gedurende het inburgeringstraject is de gemeente verantwoordelijk voor de **beleidsregie** en ligt de uitvoeringsregie zo veel mogelijk bij partners in de keten, hetzij in **het publiek domein, hetzij in het privaat domein**. De beleidsregie binnen de gemeente ligt bij Team Strategie en Regie in de uitvoering van de nieuwe wet inburgering. Casusregie is in handen van Team Toegang. Beiden teams onderhouden directe lijnen en samenwerkingsverbanden met lokale en regionale aanbieder(s) die de verantwoordelijkheid zullen krijgen over een aantal taken inzake ondersteuning en begeleiding van inburgeraars. Vanuit het uitgangspunt '**Partnerschap, vertrouwen en verantwoorden**'¹⁶ wil de gemeente inzetten op **duurzame relaties** met partners en **samen ontwikkelen**. Ze wil met de partners uit het veld het goede gesprek over hoe zij de ondersteuning aan inburgeraars het beste kunnen organiseren. Niet de procedures en regels op zich zijn leidend, maar de beste oplossing van het inburgeringsvraagstuk. De gemeente doet dit door **ruimte te maken, los te laten, lef te hebben en vertrouwen te schenken** aan maatschappelijke partners.

Het is belangrijk dat er binnen de gemeente een regisseur/consulent is. Zo houd je de regie, kan je iets vaker contact houden met de statushouders en kan je volgen hoe het met hen gaat. Er moeten ook wel duidelijke resultaatafspraken gemaakt worden met aanbieders. Bijvoorbeeld dat je een tussentijdse rapportage kan opvragen over statushouders, zodat je kan zien of ze op de juiste weg zitten en of ze resultaten behalen. - medewerker Team Toegang gemeente Stichtse Vecht

Integraal

¹⁶ Zie voor algemene beschrijving het 'Integraal beleidskader Sociaal Domein'

Op dit moment is de begeleiding van inburgeraars op lokaal niveau versnipperd. Verschillende partijen, inclusief de gemeente, pakken onderwerpen op per leefgebied in plaats van integraal. Er wordt bij de implementatie van de nieuwe inburgeringswet onderzocht of er een structuur kan komen waarbij begeleiding en ondersteuning van inburgeraars een meer **integraal** karakter krijgt, er sprake is van één regisseur en **de leefwereld** van de inburgeraar centraal blijft staan. Dit is ook in lijn met het uitgangspunt '**minder versnippering en minder verkokering**', dat is opgenomen in het Integraal beleidskader 2020.

Inburgeraars hebben zowel tijdens als na hun inburgeringstraject te maken met veel verschillende wetten, zoals de Participatiewet, Wmo en vaak ook de Jeugdwet. In het kader van minder handelen vanuit de verschillende wetten en budgetten wil de gemeente samen met maatschappelijke partners onderzoeken hoe de ondersteuning aan inburgeraars **integraal** kan worden vormgegeven. Juist voor deze doelgroep is het belangrijk om met partners te onderzoeken hoe we de verschillende wetten en financieringsstromen zo min mogelijk belemmerend kunnen laten zijn in de uitvoering van de nieuwe wet Inburgering. We willen voorkomen dat de ondersteuning aan inburgeraars gefragmenteerd wordt en dat de wetten leidend zijn aan de ondersteuning en begeleiding van inburgeraars.

Lokaal en regionaal

De gemeente streeft ernaar om de uitvoering van voorzieningen voor inburgeraars **zoveel mogelijk in lokaal verband** te organiseren, tenzij er argumenten zijn om regionaal samen te werken. De gemeente sluit aan bij de U16 inzake regionale voortzetting van de doorgaande lijn. Dit doet zij ook voor de inkoop van opleiding- en taal, aangezien er in Stichtse Vecht te weinig inburgeraars zijn om op rendabele wijze opleiding- en taaltrajecten op te zetten. De verplichte modules Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) worden binnen de opleiding¹⁷ aangeboden en worden daarmee ook regionaal ingeregeld. Tevens sluit de gemeente aan op de regionale kennisuitwisseling op de ontwikkeling van de brede intake en PIP.

Overige taken en verantwoordelijkheden zoals casusregie, de brede intake en PIP, duale trajecten, het Participatie Verklaringstraject (PVT), financieel ontzorgen en het wegnemen van belemmeringen in het inburgeringstraject worden zoveel mogelijk lokaal ingeregeld. De gemeente geeft dit samen met de lokale maatschappelijke partners, zoals het sociaal wijkteam, Vluchtelingenwerk, Welzijn Stichtse Vecht e.a., vorm om zo goede zorg en dienstverlening aan inburgeraars te faciliteren. Op die manier wil de gemeente zo veel mogelijk **preventief** belemmeringen weghalen, zoals opvang van kinderen, gebrek aan digitale vaardigheden en een mismatch tussen opleiding, werk en taal. **Hoe eerder een (beginnend) probleem voorkomen of getackeld wordt, hoe beter**¹⁸.

Daarnaast wil de gemeente inburgeraars financieel ontzorgen, met als uiteindelijk doel om hen financieel zelfredzaam te maken. Ook maatschappelijke begeleiding is een thema waar de gemeente aandacht voor wil behouden. Bij de invoering van de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente de intentie om al deze taken te beleggen bij één uitvoeringsorganisatie om zo ook in het veld versnippering te voorkomen. Naast professionele inzet, vindt de gemeente het belangrijk dat **inwoners elkaar ondersteunen**. De gemeente creëert **op alle niveaus meer ruimte** voor inwoners, professionals en organisaties¹⁹. Dit betekent voor de visie op de inburgering dat de gemeente bewonersinitiatieven in Stichtse Vecht voor inburgeraars, zoals maatjestrjecten, stimuleert.

¹⁷ De opleider moet over het 'Blik op werk' keurmerk beschikken zodat gegarandeerd wordt dat kwalitatief goed onderwijs geleverd kan worden.

¹⁸ Integraal beleidskader Sociaal Domein

¹⁹ Integraal beleidskader Sociaal Domein

Globale planning

Februari-Juni 2020	<ul style="list-style-type: none">•Opstellen startnotitie•Vaststellen startnotitie via PHO, de adviesraad SD en het college van B&W•Formuleren uitvoeringsbeleid
Juni- September 2020	<ul style="list-style-type: none">•Verkenning regionale aansluiting en samenwerking (lokale) stakeholders i.s.m. partners en interne medewerkers•Omschrijven opdracht en verantwoordelijkheden team Toegang, team Bedrijfsvoering en team Strategie & Regie en lokale partners•Opstellen uitvoeringsbeleid met de betrokken teams en partners
September - december 2020	<ul style="list-style-type: none">•Vaststellen uitvoeringsbeleid via PHO, de adviesraad SD en college van B&W•Ter kennisname uitvoeringsbeleid naar de raad•Mondeling en schriftelijk advies aan gemeente over hoe te voldoen aan de wettelijke kaders, incl. advies over regionale aansluiting en samenwerking lokale partners• Lokale inkoopopdracht formuleren en waar mogelijk inkooptraject starten
Januari - Juli 2021	<ul style="list-style-type: none">•Er is een gedragen integrale aanpak voor de implementatie van de nieuwe wet inburgering•Start inkooptrajecten•Implementatie nieuwe wet inburgering•Monitoring

Vanuit deze startnotitie zal uitvoeringsbeleid worden gemaakt, waarin bovengenoemde kernwaarden en leidende principes worden uitgewerkt naar concrete, praktische resultaten en bijbehorende activiteiten voor zowel gemeente als maatschappelijke partners om de nieuwe wet inburgering vorm te geven en te implementeren in de gemeente Stichtse Vecht. Daarnaast zal worden onderzocht of er lokaal beleid moet komen op inburgering.